

Samen werken in een eerlijke keten

Plan van Aanpak Mestfraude

Inleiding

Analyse

Naast een grote groep integere ondernemers in de mestketen, hebben we te maken met ondernemers die doelbewust frauderen. Deze fraudeurs zitten door de hele mestketen. De fraude leidt onder andere tot milieuschade, een slecht imago, oneerlijke concurrentie en langere termijn risico's op schade op afzetmarkten en/of schade in termen van de 'license to produce' van de gehele agrarische sector. We hebben te lang alleen gekeken naar de rol van de overheid in regelgeving, controle en handhaving. Die rol blijft nodig, maar het hoort niet meer dan normaal te zijn dat ondernemers zich aan regelgeving houden en elkaar daar op aanspreken. De feiten en beelden passen ook niet bij een internationaal gerespecteerde agri-food keten die we gezamenlijk vormen en willen behouden.

Brancheorganisaties realiseren zich dat de sector zelf aan zet is om fraude en verkeerd gedrag vanuit eigen gelederen aan te pakken en structureel op te lossen.

Fraudedruk op de Nederlandse mestmarkt heeft verschillende achtergronden. Als eerste is er een economische prikkel, maar ook zorgen om bodemvruchtbaarheid, mogelijkheden in het systeem, en houding en gedrag van ondernemers zijn oorzaken.

In dit document volgt een korte opsomming van lijnen en acties van genoemde partijen. In bijlage I worden deze verder uitgewerkt. In bijlage II wordt ingegaan op de context en de gewenste samenwerking met de overheid. De maatregelen in het plan van aanpak moeten integraal en keten breed worden opgepakt. Fraudebestrijding is dus een samenspel tussen de sector en de overheid.

De sectororganisaties LTO, POV, Cumela en TLN rollen samen met de Rabobank de onderstaande acties uit en beschouwen de afzonderlijke acties vanuit de sector als puzzelstukken die op elkaar inhaken en die gezamenlijk tot een totaaloplossing leiden. Bij een succesvolle borging en sanctionering binnen een privaat certificeringssysteem, moet het mogelijk zijn om in samenwerking met controle, handhaving en sanctionering van de overheid ook de harde georganiseerde mestfraude op termijn uit te bannen. De maatregelen gaan er ook voor zorgen dat bedrijven uit de grote groep goedwillenden elkaar vinden en op kortere termijn aan de juiste zijde van de scheidslijn (eerlijk handelen) transparant blijven opereren of gaan opereren. De genoemde lijnen in dit plan zijn met elkaar verbonden en ondersteunend aan elkaar: verandering van gedrag is het eerste aangrijpingspunt, private borging ondersteunt dit, in combinatie met technische maatregelen en samenwerking tussen partijen en ondernemers.

Uitgangspunten

In het Plan van Aanpak 'Samen werken in een eerlijke keten' gelden de volgende uitgangspunten:

- Mestfraudeurs zitten in de hele mestketen: veehouders, leveranciers, vervoerders, behandelaars, verwerkers, exporteurs en grondgebruikers in zowel veehouderij als akker- en tuinbouw.
- In dit plan werken CUMELA, LTO, TLN, POV en Rabobank samen. Het is de bedoeling dat andere schakels in de keten dit plan onderschrijven en aansluiten.
- Het aanpakken van fraude is een samenspel tussen sector en overheid. Naar aanleiding van de
- Evaluatie van de Meststoffenwet (voorjaar 2017) waren al besprekingen tussen overheid en bedrijfsleven gestart om de fraude zo snel mogelijk te verminderen. De perspublicaties in november 2017 hebben geleid tot een versnelling. We nemen als sector de signalen serieus en komen tot een gedegen en gedragen Plan van Aanpak met alle ketenschakels.
- Fraudeurs (bedrijven of personen die in strafrechtelijke zin zijn veroordeeld voor fraude) worden door betrokken partijen geroyeerd of uitgesloten. Banken hebben hiervoor hun eigen procedures.
- De sector heeft (in strafrechtelijke zin) geen instrumenten om fraude op te sporen of aan te pakken, dat is de taak en bevoegdheid van de overheid. In het voorliggende plan van aanpak gaat het daarom vooral om het aanpassen van houding en gedrag van alle bedrijven in de mestketen, het elkaar daarop aanspreken en natuurlijk de private borging van mineralenstromen op bedrijven.

Eerste lijn – Verandering cultuur, houding en gedrag

1. Bewustwording en gedragsverandering

Doelstelling: Cultuuromslag van 'fraude mag' naar 'fraude is fout!'

Hoe: Communicatie en stellingname door sectororganisaties. Opzetten van een campagne richting betrokken bedrijven met gedragsinterventies, op basis van analyse van normen, motivaties en weerstanden t.a.v. het gewenste gedrag in de sector.

2. Opstellen en implementeren integriteitsverklaring (branche-) organisaties

Doelstelling: Naar buiten (leden, politiek, opdrachtgevers, andere sectoren etc.) uitspreken dat brancheorganisaties fraude onacceptabel vinden en fraude binnen eigen organisaties aanpakken.

Hoe: Interne regels opstellen hoe brancheorganisaties met fraude(signalen) omgaan en daar naar handelen/sanctioneren.

3. Uitwerken gedragscode

Doelstelling: Ondernemers nemen verantwoordelijkheid voor acties die binnen hun directe invloedssfeer liggen en spreken partijen aan die buiten hun directe invloedssfeer liggen.

Hoe: Ondernemers werken met gedragscode/verklaring die vastlegt wat de ondernemer verwacht/eist van zichzelf en van anderen. Dit draagt bij aan het zelfreinigend vermogen van de mestketen. De gedragscodes zijn een voorloper van de private ketenborging.

4. Kennis delen

Doelstelling: (Toekomstige) ondernemers en medewerkers (studenten en periferie) leren dat fraude onacceptabel is, een groot bedrijfsrisico vormt en dat het de bedrijfscontinuïteit in gevaar brengt.

Hoe: Aandacht voor wet- en regelgeving en effecten van mestfraude in agrarisch onderwijs (en lesmateriaal) opnemen, alsook verspreiding (kennispublicaties, leerbijeenkomsten, advies) via netwerken van en voor bijvoorbeeld accountants en adviseurs.

Tweede lijn – Private borging in de keten

5. Ondernemer in Control: Mestscan, Ondernemerscoach, Kringloopwijzer, benchmarken

Doelstelling: Ondernemers krijgen (meer) grip op eigen handelen en sturingsmogelijkheden op bedrijven.

Hoe: M.b.v. verschillende instrumenten ondernemers inzichten bieden in hun eigen organisatie, bedrijfsvoering en management. Op korte termijn is dit vooral een bewustwordingsinstrument.

6. Transparantie mineralenadministratie

Doelstelling: Zichtbaar maken van mineralenstromen en -problematiek op veehouderijbedrijven.

Hoe: Stimuleren van transparante mineralenadministratie, zichtbaar maken van mineralenstromen op bedrijven en via brancheorganisaties benchmarken met collega-ondernemers.

7. Publiceren van een lijst met bandbreedtes van mestsoorten

Doelstelling: Voorkomen dat ondernemers niet op de hoogte zijn van wat normaal is en ze zich kunnen verschuilen achter 'onwetendheid'.

Hoe: Helderheid bieden over wat in de praktijk als normaal beschouwd kan worden t.a.v. fosfaat/stikstofgehalten voor verschillende mestsoorten.

8. Opzet systeem private borging

Doelstelling: Onafhankelijke toetsing, borging en sanctionering van prestaties ondernemers, uitsluitend leveren aan, en afnemen van, andere gecertificeerde schakels in de mest(-verwerkings-) keten.

Hoe: Certificerings-/kwaliteitssysteem waarin ondernemers uit hele mest(verwerkings)keten op naleving van voorschriften (wettelijk- en bovenwettelijk) getoetst worden. Dit kwaliteitssysteem wordt door onafhankelijke externe partijen getoetst.

Derde lijn – Ondersteuning door techniek

9. Gegevenscheck

Doelstelling: Voorkomen dat niet-realistische data gebruikt kunnen worden voor mestverantwoording mineralenstromen richting overheid.

Hoe: Bedrijfsmanagementsoftware zodanig inrichten dat niet-realistische data niet ingevoerd kan worden. Er wordt gewerkt met een zgn. RED FLAG systeem.

10. Vergaande digitalisering mestinformatie

Doelstelling: Voorkomen van handmatige manipulatie van gegevens en snel inzicht in vervoersstromen krijgen.

Hoe: Digitalisering en borging van informatiestromen (bijvoorbeeld elektronische mestbonnen en/of vrachtbrieven).

Vierde lijn – Samenwerken

11. Samenwerkingen in een totaalvisie Mestketen

Doelstelling: Monitoring van maatregelen en zoeken van (werkbare, eenvoudige) oplossingen in de praktijk.

Hoe: Aansluiten bij lopende initiatieven zoals de Task Force Mineralenverwaarding en het Nederlands Coördinatiecentrum Mestverwerking (NCM).

12. Samenwerken in mestverwerking

Doelstelling: Veehouders verantwoordelijkheid laten nemen in de mestverwerkingsketen en verwaarding van mineralen.

Hoe: Veehouders in deelcollectieven faciliteren in mestverwerkingsketens.

Organisatie en financiering

De voortgang van de uitwerking en implementatie van bovengenoemde acties wordt aangestuurd door een Stuurgroep Mestfraude gevormd door de genoemde organisaties met vertegenwoordigers op bestuurlijk niveau. We nodigen de overheid uit om deel te nemen aan deze stuurgroep (als adviseur, waarnemer of anderszins).

Iedere organisatie is zelf verantwoordelijk voor de financiering van de acties voor de eigen achterban.

Samenvatting acties en planning

Nr.	Maatregel	Organisatie	< 3 mnd.	3-12 mnd.	> 1 jaar
	Eerste lijn – Verandering cultuur, houding en gedrag				
1a	Communicatie en stellingname	LTO, POV, CUMELA, TLN, Rabobank	X		
1b	Communicatie en gedragsbeïnvloeding	CUMELA, TLN, POV, LTO, Rabobank		X	
2	Opstellen en ondertekenen integriteitsverklaring bestuurders	LTO, POV, CUMELA, TLN, Rabobank	X		
3	Opstellen en verankeren gedragscode voor leden	LTO, POV, CUMELA, TLN, Rabobank	X		
4	Communicatie en lesmateriaal	LTO, POV, CUMELA, TLN			X
	Tweede lijn – Private borging in de keten				
5	Diverse instrumenten: Mestscan, Ondernemerscoach, Kringloopwijzer, benchmarken	CUMELA, TLN, LTO, POV	X		
6a	Transparante mineralenadministraties op varkensbedrijven	POV		X	
6b	Transparante mineralenadministratie en -gebruik bedrijven	LTO via diverse lopende projecten		X	
7	Publicatie bandbreedtes mineralengehaltes in dierlijke mest	POV, LTO, CUMELA, TLN	X		
8a	Borging mineralenbalans op varkensbedrijven	POV			X
8b	Borging mineralenbalans op melkveebedrijven	LTO i.o.m. ketenpartners NZO, Nevedi, VLB			X
8c	Borging mineralenbalans op andere veehouderij bedrijven	LTO i.o.m. ketenpartners			X
8d	Borging processen en mineralenbalans bij intermediairs en mestbe-/verwerkers	CUMELA, TLN			X
8e	Borging mineralenbalans bij grondgebruikers	LTO i.o.m. ketenpartners plantaardige sector			X
	Derde lijn – Ondersteuning door techniek				
9	Checks and balances van gegevensinvoer	CUMELA, TLN		X	
10	Digitalisering gegevens mestdistributie	CUMELA, TLN			X
	Vierde lijn – Samenwerking				
11	Aansluiten bij lopende trajecten: Task Force en/of NCM	LTO, POV, CUMELA, TLN, publieke partijen	X		
12	Veehouders mee aan het stuur in de mestverwerkingsketen	POV, LTO			X
	Organisatie en financiën				
	Instellen Stuurgroep Mestfraude	LTO, POV, CUMELA, TLN, Rabobank	X		

Bijlage I: Nadere uitwerking Acties

De samenwerkende sectororganisaties werken onderstaande acties uit. Afhankelijk van de soort actie kan daadwerkelijke implementatie op korte of langere termijn plaatsvinden. Hierbij houden de organisaties rekening met de volgende termijnen:

- Korte termijn < 3 maanden
- Middellange termijn 3 – 12 maanden
- Lange termijn > 1 jaar

Genoemde termijnen betreffen dus de implementatietermijn, uiteraard zijn ook de middellange en lange termijn acties vanaf heden in gang gezet.

Inhoudsopgave

pagina

Bijlage I: Nadere uitwerking Acties	6
Eerste lijn – Verandering cultuur, houding en gedrag	7
1. Bewustwording en gedragsverandering	7
2. Opstellen en implementeren integriteitsstatuut (branche-) organisaties	8
3. Uitwerken gedragscode	8
4. Kennis delen.....	9
Tweede lijn – Private borging in de keten.....	10
5. Ondernemer in Control.....	10
6. Transparante mineralenadministratie	11
7. Publiceren van lijst met bandbreedtes van mestsoorten	12
8. Opzet systemen voor private borging.....	12
Derde lijn – Ondersteuning door techniek.....	17
9. Gegevenscheck	17
10. Vergaande digitalisering mestinformatie	17
Vierde lijn – Samenwerking	18
11. Samenwerken in totaalvisie mestketen.....	18
12. Samenwerken in mestverwerking	18
Bijlage II.....	19

Eerste lijn – Verandering cultuur, houding en gedrag

1. Bewustwording en gedragsverandering

WAT:	Communicatie en stellingname
DOEL:	Cultuuromslag van 'fraude mag' naar 'fraude is fout!'
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN, Rabobank
HOE:	Sectororganisaties dragen uit dat het plegen van fraude in de mestketen ontoelaatbaar is. Dit expliciet uitdragen door bestuurders heeft als functie dat er een context wordt gecreëerd die ertoe oproept dat ondernemers elkaar gaan aanspreken op het niet naleven van de mestwetgeving.
TERMIJN:	Korte termijn

WAT:	Communicatie en gedragsbeïnvloeding
DOEL:	Normen / waarden /gedrag van ondernemers bijsturen
WIE:	CUMELA, TLN, LTO, POV, Rabobank
HOE:	<p>We starten een communicatiecampagne waarmee we sturen op het gewenste (nalevings-)gedrag in de deelsectoren. Hiervoor schakelen we, waar nodig ,externen in. Op basis van mogelijkheden, normen, motivatie en weerstanden worden interventies voor gedragsverandering uitgewerkt.</p> <p>Elke organisatie kiest hiervoor zelf de best passende strategie en activiteiten. Er zijn reeds zaken in gang gezet.</p> <p>CUMELA Nederland start met de inzet van deze actie voor haar deelsector. Hiervoor schakelt CUMELA een bureau voor gedragsverandering in. Op basis van de resultaten kunnen de andere brancheorganisaties dit traject ook voor hun deelsector doorlopen.</p> <p>LTO Nederland gaat in drie stappen actief met de gewenste cultuur- en gedragsverandering aan de slag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurders tonen leiderschap en motiveren leden niet meer weg te kijken en 'het' te laten gebeuren. We zetten online discussies en ledenbijeenkomsten in met als doel versterking van de individuele verantwoordelijkheid. In de vertrouwde sfeer van een afdeling oefenen we met leden in elkaar aanspreken. • Ondernemer op eigen erf weer in control is de tweede stap. We bieden ondernemers ondersteuning om volledig grip te krijgen op een optimale mineralenbenutting. We beschikken over informatie, advies, voorlichting om ondernemers te ondersteunen en waar dit nu al niet het geval is, worden extra instrumenten ingezet om de gewenste gedragsverandering te realiseren. • Het einddoel is een volhoudbare en circulaire landbouw waarin veehouderij en plantaardige teelt zo op elkaar zijn afgestemd (in wederkerigheid) dat er sprake is van balans en gesloten kringlopen.
TERMIJN:	Middellange termijn

2. Opstellen en implementeren integriteitsstatuut (branche-) organisaties

WAT:	Opstellen en ondertekenen integriteitsverklaring bestuurders
DOEL:	Bewustwording en zorgen voor daadwerkelijk integer handelen
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN, Rabobank
HOE:	Alle (mest-gerelateerde) bestuurders ondertekenen een integriteitsverklaring. Deze verklaring sluit aan bij voorschriften (in de statuten) van de sectororganisatie die gaan over integriteit én integriteitsvoorschriften voor bestuurders die opgenomen zijn in landelijke wet- en regelgeving. Betrokken organisaties nemen hierbij ook sancties en royementsmogelijkheden op en interne meldingsregels bij procedures en boetes. Bestuursleden van CUMELA Nederland dienen daarnaast een Verklaring Omtrent het Gedrag te overleggen, om bestuurder te kunnen worden of blijven. De Rabobank en LTO Nederland hebben al een integriteitsstatuut dan wel bestuurdersverklaring. De overige organisaties werken hieraan.
TERMIJN:	Korte termijn

3. Uitwerken gedragscode

WAT:	Opstellen en verankeren gedragscode voor ondernemers en ondernemingen
DOEL:	Ondernemers nemen verantwoordelijkheid voor acties die binnen hun invloedssfeer liggen en spreken partijen aan die buiten hun directe invloedssfeer liggen en stellen eisen aan partners in de mestketen
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN, Rabobank
HOE:	<p>Bovenstaande (sector-)organisaties stellen een gedragscode op voor mest-gerelateerde bedrijven en ondernemingen. Bedrijven en organisaties sluiten hiervoor zo mogelijk aan bij bestaand instrumentarium.</p> <p>Bedrijven die de gedragscode ondertekenen, verbinden zich voor hun eigen handelen, het handelen van hun medewerkers en alle andere personen die werkzaam zijn op het bedrijf van de ondertekenaar aan de gedragsregels in deze gedragscode. Ook stellen ondernemers op basis van deze gedragscode eisen aan andere schakels in de mestketen. De betrokken organisaties gaan de gedragscode verder door ontwikkelen naar een vorm van private borging waarbij bedrijven onafhankelijk getoetst worden op hun gedrag.</p> <p>Ondernemers in de primaire sectoren leggen op vrijwillige basis via bijvoorbeeld een op te zetten MEST-OK statement schriftelijk vast dat ze regelgeving naleven en eisen stellen aan andere schakels in de keten waar ze zaken mee doen. Met het ondertekenen van dit statement geven ondernemers een signaal af en verbinden zij zich hieraan. Uiteraard is dit een eerste stap op weg naar private ketenborging.</p> <p>De intermediaire sector voert de gedragscode in vooruitlopend op een nieuw op te zetten privaat borgingssysteem. Het niet ondertekenen van de gedragscode vormt aanleiding voor brancheorganisaties om met hun leden in gesprek te gaan.</p> <p>Rabobank verwacht van haar klanten dat zij voldoen aan het wettelijk kader en daar ook naar acteren. Dit is een onderdeel van het vaststellen van het bancaire risico van de betreffende onderneming. Voor de Rabobank wordt de gedragscode onderwerp van gesprek met de ondernemers in de mestketen. Als een bedrijf in de keten niet (meer) voldoet aan de gedragscode, dan maakt Rabobank met betreffende relatie concrete afspraken binnen welke termijn dit wel is gerealiseerd.</p>
TERMIJN:	Korte termijn

4. Kennis delen

WAT:	Communicatie en lesmateriaal
DOEL:	(Toekomstige) ondernemers en medewerkers (ook studenten, periferie) leren dat fraude ongewenst en maatschappelijk onacceptabel is, een groot bedrijfsrisico vormt en dat het bedrijfscontinuïteit in gevaar brengt
WIE:	Agrarisch onderwijs en partners daarbinnen, als ook accountants en adviseurs (op initiatief van partners LTO, POV, CUMELA, TLN)
HOE:	Aandacht voor wet- en regelgeving en effecten van mestfraude in bijvoorbeeld kennispublicaties, leerbijeenkomsten, advies, agrarisch onderwijs en lesmateriaal. Adviseurs hebben hierbij een belangrijke rol. Het integer handelen moet onderdeel zijn van adviezen en bedrijfsbegeleiding. Deze groep dicht waarde toe aan de borging van mineralenstromen door de gehele mestketen. Vanuit de op te zetten Stuurgroep (participatie door brancheorganisaties) worden contacten gelegd richting adviseurs. Dit gebeurt via overkoepelende organisaties en/of direct met individuele adviseurs waar nodig. Doel hiervan is aan te geven en vast te stellen wat de sector als OK en niet-OK beschouwt.
TERMIJN:	Lange termijn

Tweede lijn – Private borging in de keten

5. Ondernemer in Control

WAT:	Diverse instrumenten: Mestscan, Ondernemerscoach, Kringloopwijzer, benchmarking
DOEL:	Ondernemers (meer) grip laten krijgen op eigen handelen
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN
HOE:	<p>Sectororganisaties maken gebruik van of ontwikkelen instrumenten die ondernemers helpen bij het grip krijgen op het eigen handelen, het gaat hierbij om management en bewustwording. Dit is een opmaat naar de private ketenborging. Voorbeelden van dergelijke instrumenten / initiatieven zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Mestscan. CUMELA Nederland zet het instrument De Mestscan in bij mestvervoerders. De Mestscan is een 'interne' audit door CUMELA Advies van de mestadministratie en de werkprocedures. Op basis van een interview, steekproefsgewijze controle van de administratie en controle van de werkprocessen wordt de kwaliteit van de mestadministratie beoordeeld en krijgt de ondernemer advies. Als tijdens de audit tekortkomingen worden geconstateerd of een vermoeden van fraude ontstaat, wordt de ondernemer daarop aangesproken. • Kringloopwijzer. Bij de implementatie van de Kringloopwijzer werken LTO Nederland, VLB, NZO en Nevedi samen om voor alle ruim 16.000 melkveehouders een inzichtelijk en op termijn afrekenbaar instrument te maken. In de kringloop grond-diermest-gewas worden alle relevante data rondom mineralen automatisch en geborgd verzameld en verwerkt tot kerngetallen en indicatoren. In diverse projecten en trajecten (BEP, BEX, KLW en fosfaatrechten) levert dit informatie op die fraude tegengaat. • Ondernemerscoach. TLN werkt met Ondernemerscoaches die bedrijven helpen 'te ondernemen': controle krijgen over het bedrijf dat stapsgewijs gegroeid is, op juiste wijze aansturen van werknemers, bedrijfscultuur. Binnen deze dienst wordt ook de spiegel voorgehouden t.a.v. naleving van wet- en regelgeving. TLN schakelt de ondernemerscoach in bij intermediaire organisaties. • Onderlinge controle. Er bestaan een aantal collectieve / coöperatieve vormen van mestverwerking waarbij ondernemers uit de primaire sector 'mede aan het stuur zitten' en elkaar onderling aanspreken en/of (onafhankelijk) controleren op gedrag en kwaliteit van product. Denk hierbij aan voorbeelden zoals BMC/DEP en Ecoson/ZMD.
TERMIJN:	Korte termijn

6. Transparante mineralenadministratie

WAT:	Transparante mineralenadministraties op varkensbedrijven
DOEL:	Zichtbaar maken van mineralenstromen op varkensbedrijven
WIE:	POV
HOE:	In de praktijk bestaan onverklaarbare afwijkingen tussen theoretische mestproductie en afvoer in de praktijk. Varkenshouders voeren meer mineralen af dan volgens de huidige bemonsteringssystematiek berekend wordt. Administratief hebben varkenshouders en voorraad terwijl de putten leeg zijn. De POV gaat in samenspraak met adviseurs en overheid in kaart brengen wat de redenen hiervoor zijn. De POV heeft als doel dat een transparante mestadministratie moet worden gevoerd en dat verschillen ook zichtbaar worden gemaakt. Het kunstmatig kloppend maken van mineralenboekhoudingen moet uitgefaseerd worden. Door inzichtelijk te maken wat de oorzaken zijn, kunnen rekensystematieken en systemen worden aangepast.
TERMIJN:	Middellange termijn

WAT:	Transparante mineralenadministratie en -gebruik op diverse typen landbouw- en veehouderij bedrijven
DOEL:	Zichtbaar maken van mineralenstromen, -gebruik en milieu-indicatoren op landbouwbedrijven
WIE:	o.a. LTO via diverse (lopende) projecten en trajecten
HOE:	In de praktijk lopen er reeds een groot aantal trajecten en projecten waarbij mineralenstromen, mineralengebruik en milieu-indicatoren inzichtelijk worden gemaakt. Het gaat dan bv. om Vruchtbare Kringloop Achterhoek en Noord Nederland of Koeien en Kansen, of Bodempaspoort Brabant of (op macro niveau) de Centrale Database uit de KLW. Deze projecten en trajecten geven allerhande benchmarks tussen ondernemers aan en maken tevens inzichtelijk hoe de bedrijven t.o.v. en t.o.v. het gemiddelde scoren qua mineralenmanagement en milieuprestaties.
TERMIJN:	Korte en middellange termijn

7. Publiceren van lijst met bandbreedtes van mestsoorten

WAT:	Publicatie bandbreedtes mineralengehaltes in dierlijke mest
DOEL:	Eén beeld voor de gehele sector, waarmee voorkomen wordt dat partijen zich kunnen verschuilen achter 'onwetendheid'
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN
HOE:	Een overzicht van normaal geachte mineralengehaltes (met bandbreedtes) voor mestsoorten en bewerkingstechnieken in de praktijk wordt zo breed mogelijk binnen de sector verspreid; via sectororganisaties, websites, certificeringssystemen, adviseurs, media. Het overzicht zelf wordt samengesteld door een groep experts op basis van onderbouwd cijfermateriaal. Het overzicht zelf dient als hulpmiddel bij het beoordelen van monsteruitslagen en geeft ondernemers houvast om elkaar aan te spreken op monsteruitslagen die buiten bandbreedtes vallen. Het betreft een dynamisch document. Getallen worden heroverwogen aan de hand van nieuwe inzichten en kennis.
TERMIJN:	Korte termijn

8. Opzet systemen voor private borging

Sectororganisaties werken aan een keten die volledig geborgd is op basis van processen, mineralenstromen en massabalansen, gebruikmakend van bestaande en nieuwe initiatieven en technieken.

Binnen verschillende schakels in de mestketen zijn al vormen van borging en/of dataverzameling via certificering, Kringloopwijzer e.d. operationeel. Voor de intermediaire sector dienen deze nog opgezet te worden.

Ketencertificering

Rode draad is de eis dat iedere schakel in de keten slechts mest/mineralen mag afnemen van, dan wel afvoeren naar, ondernemers die ook deelnemen aan één van de geborgde systemen. Er komt zo een volledig gecertificeerde mestketen, zodat een niet gecertificeerde schakel in de mestketen niet meer meedoet.

Ook bedrijven die geen lid van een brancheorganisatie zijn zullen zich aan deze systemen moeten conformeren om deel uit te kunnen maken van de keten.

LTO Nederland en Rabobank hebben contact opgenomen met de overige relevante partijen binnen AGRO-NL (Agrifirm, Plukon, VION, VanDrie, Cosun, Avebe, FrieslandCampina) om hen te vragen hun positieve intenties over deze aanpak uit te spreken.

Private borging geschiedt op basis van vrijwilligheid, dwang tot deelname komt vanuit de keten.

Ook dienstverleners (op financieel gebied, accountants) versterken het systeem wanneer zij ook eisen stellen aan de private borging van hun relaties. Verkenningen op dit vlak lopen, maar dienen nog verder uitgewerkt te worden.

Effectiviteit

Private borging staat ten dienste van gedragsverandering; het vormt onafhankelijk bewijs dat gedrag van bedrijven conform wet- en regelgeving en juiste normen en waarden is. Voorschriften moeten daadwerkelijk leiden tot fraude vermindering, anders heeft het systeem geen waarde.

Ook een ingevoerd systeem wordt continu getoetst op bijdrage aan fraudevermindering en zal daarom niet statisch zijn, maar een dynamisch karakter hebben, continue zal het meebewegen met zich wijzigende omstandigheden; aanpassing /verwijdering van voorschriften die niet handhaafbaar zijn, gewijzigde wet- en regelgeving, jurisprudentie, uitspraken College van Beroep voor Bedrijfsleven en vragen uit de markt.

WAT:	Borging mineralenbalans op varkensbedrijven
DOEL:	Bewustwording en borging van mineralenstromen op het bedrijf
WIE:	POV
HOE:	<p>De varkenshouder is verantwoordelijk voor een transparante en deugdelijke mineralenadministratie op het bedrijf. Vanuit dit uitgangspunt zal een bedrijfsmodule mineralen borging worden ontwikkeld. Het gaat hierbij om input stromen, aan- en afvoer van dieren en aan- en afvoer van mest.</p> <p>Het systeem wordt gekoppeld aan een datasysteem zodat registratie via een geautomatiseerd systeem plaatsvindt. Hierbij wordt gedacht aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inlezen van laboratorium uitslagen • Koppelen met RVO administratie • Koppeling met administratie van mesttransport • Informatie-uitwisseling binnen de mestketen <p>Het systeem wordt zoveel mogelijk geautomatiseerd met ondersteuning van rekenregels. Daarnaast worden er signaalfuncties ingebouwd door kruisverbanden te leggen tussen getallen.</p> <p>In aansluiting op het registratiesysteem zal een efficiënte en risicogerichte controle en een sanctioneringssysteem worden ontwikkeld. In het kader van de mestafzet of -aanvoer wordt alleen zaken gedaan met gecertificeerde partners in de mestketen.</p> <p>Bij de opbouw van het systeem kunnen de weeffouten binnen de huidige (wettelijke) systematiek naar boven komen. Tijdens de ontwikkeling van deze module zal rekening gehouden worden met de uitspraak in de lopende MINAS-procedure bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Hierover wordt in de loop van de tweede helft van 2018 de uitspraak verwacht. Daarnaast worden ook andere nieuwe inzichten en kennis meegewogen in de ontwikkeling van het systeem.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

WAT:	Borging mineralenbalans op melkveebedrijven
DOEL:	Bewustwording en borging van Mineralenstromen in KLW
WIE:	LTO in overleg met de KLW partners NZO, Nevedi en VLB
HOE:	<p>In de Duurzame Zuivelketen werken LTO en NZO samen aan verduurzaming van de zuivelketen. In de leveringsvoorwaarden van alle zuivelverwerkers is reeds de verplichting voor alle melkveehouders opgenomen tot het invullen en indienen van het mineralen managementsysteem van de KringloopWijzer in een centrale database. Vrijwel alle datastromen worden geautomatiseerd en via brondata ingelezen. Signaleringen en kruisverbanden zijn reeds in het systeem aanwezig.</p> <p>Er lopen reeds diverse trajecten en pilots waarbij de KringloopWijzer ook wordt ingezet in het kader van beleidsmatige verantwoording rondom mineralen: bedrijfsspecifieke excretie, bedrijfsspecifieke stikstof- en fosfaatbemesting en fosfaatrechten.</p> <p>De pilot rondom fosfaatrechten en KLW start in 2018 met 500 tot 700 bedrijven. In 2019 kan deze pilot, met als uiteindelijke doel een mogelijkheid tot bedrijfsspecifieke verantwoording voor ieder melkveebedrijf, worden opgeschaald. Het onderdeel 'private borging via de keten' maakt een onlosmakelijk onderdeel uit van deze pilot. De private borging verloopt via de volgende sporen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Protocollen geautomatiseerde invoer • Criteria CI en Controleur • Controleprocedure en instrumenten • Verklaring van aannemelijkheid • Bezwaarprocedure en aannemelijkheid • Compliance en toezicht <p>In het kader van de mestafzet of -aanvoer wordt alleen zaken gedaan met gecertificeerde partners in de mestketen. De melkveehouder is verantwoordelijk voor een transparante en deugdelijke mineralenadministratie op het bedrijf.</p> <p>Een sanctioneringssysteem (binnen de leveringsvoorwaarden) voorziet erin dat melkveehouders sancties opgelegd krijgen, wanneer zij de KLW niet indienen. In het ultieme geval kan de melk niet meer geleverd mag worden.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

WAT:	Borging mineralenbalans op andere veehouderij bedrijven
DOEL:	Bewustwording en borging van mineralenstromen in de keten
WIE:	LTO in overleg met diverse ketenpartijen
HOE:	<p>Integreren van modules met voorschriften in al bestaande systemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veehouder is verantwoordelijk voor een transparante en deugdelijke mineralenadministratie op het bedrijf • De mineralenadministratie op het veebedrijf is conform geldende wet- en regelgeving opgesteld • In het kader van de mestafzet worden enkel zaken gedaan met gecertificeerde partners in de mestketen. <p>Een sanctioneringssysteem voorziet erin dat deelnemers binnen een systeem gesanctioneerd worden. In het ultieme geval kunnen mest en/of producten niet meer afgeleverd worden.</p> <p>Veehouders met langjarige en structurele contracten rondom mestverwerking en gegarandeerde afzet via export kunnen vrijgesteld worden van deze (administratieve) verplichtingen, mits bovenstaande aantoonbaar wordt gemaakt.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

WAT:	Borging processen en mineralenbalans bij intermediairs en mestbe-/verwerkers
DOEL:	Borging van mineralenstromen in de keten
WIE:	CUMELA, TLN
HOE:	<p>CUMELA en TLN zetten een nieuw certificeringssysteem op voor de borging van processen en massabalansen bij intermediairs en mestbe-/verwerkers. Ten aanzien van de vervoerstromen worden hier wettelijke en bovenwettelijke voorschriften in opgenomen die zich richten op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intermediair is verantwoordelijk voor een transparante en deugdelijke mineralenadministratie op het bedrijf • Tracking & tracing van transporten • Digitalisering van informatiestromen • Juistheid informatie Vervoersbewijzen Dierlijke Mest (VDM): checks & balances van gegevens • Mestanalyses (analyseresultaten vallen binnen bandbreedtes zoals beschreven in actielijn 'Publiceren van lijst met bandbreedtes van mestsoorten') <p>Om de mestketen gesloten te houden, doen gecertificeerde bedrijven alleen zaken met andere gecertificeerde partners aan de aan- en afvoerszijde.</p> <p>Een sanctioneringssysteem voorziet erin dat deelnemers aan het systeem geschorst/geschraapt kunnen worden, wat het hen feitelijk onmogelijk maakt actief te zijn in de sector. In het certificeringssysteem wordt ingebouwd dat geschrapte bedrijven niet via sluiproutes eenvoudig kunnen terugkeren.</p> <p>In dit domein is nog geen kwaliteitssysteem operationeel; de organisatiestructuur van dit certificeringssysteem is in de basis al wel opgezet voor de certificering van continuemestverwerkers.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

WAT:	Borging mineralenbalans bij grondgebruikers
DOEL:	Bewustwording en borging van thema mineralenstromen bij grondgebruikers
WIE:	LTO en ketenpartners in de plantaardige keten
HOE:	<p>Er worden maatregelen opgesteld, waarvan het voornemen is om deze te koppelen aan product- of bedrijfslicenties bij de plantentelers (GlobalGAP, VVAK). In deze aanpak worden een aantal voorschriften opgenomen op middellange termijn. Het betreft hierbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De grondgebruiker is verantwoordelijk voor een transparante en deugdelijke mineralenadministratie op het bedrijf • De mineralenadministratie op het bedrijf van de grondgebruiker is conform geldende wet- en regelgeving opgesteld • In het kader van de mestaanvoer worden enkel zaken gedaan met gecertificeerde partners in de mestketen (primaire sector en vervoerders). <p>Maatregelen bij grondgebruikers in Nederland vereisen regionaal maatwerk gebaseerd op risicoprofielen; grondgebruikers die ook mineralen produceren of waarvan de gronden in de veehouderijconcentratiegebieden liggen dienen anders te worden beoordeeld dan ondernemers met alleen plantenteelt op grote(re) afstand van veehouderijconcentraties.</p> <p>Een sanctioneringssysteem voorziet erin dat deelnemers aan het systeem geschorst/geschraapt kunnen worden, wat het hen feitelijk onmogelijk maakt mest af te nemen.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

Derde lijn – Ondersteuning door techniek

9. Gegevenscheck

WAT:	Checks and balances van gegevensinvoer
DOEL:	Onmogelijk maken dat niet-realistische gegevens naar RVO verstuurd kunnen worden
WIE:	CUMELA, TLN
HOE:	<p>Sectorpartijen gaan de leveranciers van veelgebruikte bedrijfsmanagementpakketten voor mestadministratie aansporen om 'checks-and-balances' in hun software op te nemen.</p> <p>Aan de zijde van RVO is het nu feitelijk mogelijk niet-realistische gegevens (bijvoorbeeld extreem hoge gehalten, mestcodes die niet corresponderen met werkelijk afgevoerde soort mest) in te sturen.</p> <p>Het inbouwen van checks and balances in bedrijfsmanagementsoftware moet voorkomen dat het versturen van overduidelijk verkeerde informatie naar RVO onmogelijk wordt. Hierbij valt te denken aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Past deze mestcode wel bij het type producent? • Is het fosfaatgehalte realistisch (valt het binnen bandbreedte)? • Mag in situatie x wel gebruik gemaakt worden van opmerkingscode y? <p>Mogelijke / werkbare Checks and balances worden geïnventariseerd door een groep experts (sector, wetenschap, IT-experts).</p>
TERMIJN:	Middellange termijn

10. Vergaande digitalisering mestinformatie

WAT:	Digitalisering gegevens mestdistributie
DOEL:	Terugdringen en/of voorkomen opzettelijk foutieve informatie Technische borging van juistheid van gegevens
WIE:	CUMELA, TLN
HOE:	<p>Papieren documenten worden zo veel mogelijk vervangen door digitale informatiestromen. Dit heeft als voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voorkomt slordigheden bij de verwerking van papieren gegevens (onleesbaar, fout bij verwerking van papier naar digitaal) • snelheid van informatieverwerking • borging/checks and balances zijn in te bouwen <p>Hierbij valt te denken aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken met digitale mestbon en/of vrachtbrief: gegevens zitten kort na het transport al grotendeels in een geautomatiseerd systeem, i.t.t. papieren documenten die na 10 tot 30 werkdagen ingezonden dienen te worden. • Werken met elektronische vrachtbrief om daarmee geborgd te voldoen aan track- en trace vereisten uit de wet.
TERMIJN:	Lange termijn

Vierde lijn – Samenwerking

11. Samenwerken in totaalvisie mestketen

WAT:	Aansluiten bij Taske Force Mineralenverwaarding en/of Nederlands Coördinatiecentrum Mestverwerking (NCM)
DOEL:	Monitoring van maatregelen en zoeken van (werkbare, eenvoudige) oplossingen in de praktijk
WIE:	POV, LTO, CUMELA, TLN en publieke partijen
HOE:	Aansluiten bij Taske Force Mineralenverwaarding en/of Nederlands Coördinatiecentrum Mestverwerking (NCM). In de vorm van een informele en open overlegvorm tussen publieke en private actoren, waarbij knelpunten besproken en geanalyseerd worden en dilemma's ingebracht kunnen worden. Bij publieke actoren kan gedacht worden aan Waterschappen (kwaliteit oppervlaktewater), Provincies en Gemeenten.
TERMIJN:	Korte termijn

12. Samenwerken in mestverwerking

WAT:	Veehouders mee aan het stuur in de mestverwerkingsketen
DOEL:	<ul style="list-style-type: none"> • Veehouders verantwoordelijkheid laten nemen in de mestverwerkingsketen • Verwaarding van mineralen • Evenwicht op de mestmarkt
WIE:	POV, LTO
HOE:	<p>Veehouders worden gestimuleerd in deelcollectieven zeggenschap te creëren in de mestverwerkingsketen door mede-eigenaar/ aandeelhouder te zijn en daarmee verantwoordelijkheid te dragen voor mest in de mestverwerkingsketen. Hiermee wordt tevens een context neergezet waarin mensen elkaar aanspreken op gedrag en kwaliteit van het product.</p> <p>Initiatieven als BMC Moerdijk (pluimveemest), Ecoson en KUMAC, beschouwen we hierbij als succesvolle voorbeelden.</p> <p>Binnen de varkenshouderij wordt dit gestimuleerd vanuit het Actieplan vitalisering varkenshouderij door zeven regionale mestverwerkingsbedrijven op te richten. Voor uitvoering van deze maatregel is samenwerking met provincies en lokale overheden nodig om vergunningverlening voor grootschalige mestverwerking te versnellen.</p>
TERMIJN:	Lange termijn

Bijlage II

In bijlage I staan opgenomen de acties die het bedrijfsleven sowieso gaat uitvoeren en waar zij zich verantwoordelijk voor weet.

In deze bijlage II bij het Plan van Aanpak Mestfraude 'Samen werken in een eerlijke keten' zijn relevante achtergrondinformatie en nadere duiding van trajecten waar we als bedrijfsleven graag samen met de overheid willen optrekken opgenomen. Uiteraard beseffen wij dat onderstaande niet tot de formele opdracht behoorde, maar vanwege de integraliteit van de aanpak willen we dit toch graag benoemen. Het benoemde in deze bijlage is uitdrukkelijk geen voorwaarde voor het uitvoeren van de acties in Bijlage I.

1. Achtergrond

1. Analyse

De analyse van het fraudeprobleem in de mestketen is erg complex - maar wel noodzakelijk - om de juiste acties in te zetten en maatregelen te kiezen die daadwerkelijk effect sorteren.

Definiëring fraude

Fraude wordt in het Nederlandse spraakgebruik gedefinieerd als: "bedrog, gepleegd door vervalsing van administratie". Betrekken we dit op de mestketen dan onderscheiden we drie varianten: (1) grootschalige, structurele en gecoördineerde fraude door groepen/organisaties die onder 'zware criminaliteit' te scharen zijn (2) lichtere administratieve overtredingen, maar wel doelbewust ingezet en (3) administratieve fouten van ondernemers, onbewust gemaakt en vaak te wijten aan onhelderheid of weeffouten in wet- en regelgeving. Uiteraard is het niet 'wit of zwart' en kunnen deze varianten in elkaar overlopen.

In het voorliggende Plan van Aanpak beogen we alle varianten aan te pakken, wat impliceert dat een zeer goede samenwerking en afstemming tussen private en publieke maatregelen en acties noodzakelijk is.

Kadering maatregelen en acties

Maatregelen en acties dienen dus in onze ogen aan de ene kant in te steken op cultuur, houding en gedrag. Dit moet worden ondersteund door privaat geborgde kwaliteitssystemen en met een aantal meer technische maatregelen. Voorschriften van een privaat geborgd kwaliteitssysteem kunnen verder reiken dan enkel voorschriften uit regelgeving / Meststoffenwet en beter aansluiten bij de bedrijfseigen werkwijze, methoden en technieken van de sector, waardoor de fraudedruk minder wordt. Aan de andere kant is het nodig de fraudekansen en -mogelijkheden te verkleinen. Glashelder uitgangspunt is in onze ogen wel dat de individuele ondernemer of onderneming zelf eindverantwoordelijkheid draagt naar de volgende schakel in de mestketen en hier ook op aangesproken en afgerekend moet worden.

2. Historie

De discussie over mest en mestfraude is niet nieuw maar een effectieve aanpak is tot op heden nog steeds uitgebleven. Het kantelmoment is nu bereikt en de tijd van 'leveren' is aangebroken. Dit schept een grote verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven en de overheid. Waarbij we samen kunnen leren van zaken die in het verleden wel of niet hebben gewerkt. Zowel rondom het (a) voorkomen van fraude als (b) het bestrijden van fraude hebben we namelijk de afgelopen 10-15 jaar een aantal zaken geconstateerd.

Bij het bestrijden van fraude is het noodzakelijk dat grensoverschrijdend transport ook controleerbaar en afrekenbaar is. Met ander woorden: mest die in Nederland met bepaalde gehalten en volumes 'afgeboekt' wordt, moet in het buitenland op dezelfde wijze ingeboekt worden.

Daarnaast dienen bij 'afwijkende gehalten' de handhavings- en controlemechanismen van de overheid in werking te treden.

Aanscherpingen in de gebruiksnormen hebben de afgelopen jaren geleid tot de gewasteelt, die niet meer overeenkomt met de goede landbouwpraktijk. Hierdoor ontstaat ongewenste vraag naar niet geregistreerde meststromen. Tot slot dienen ondernemers die naar eer en geweten de mineralenboekhouding hebben bijgehouden de mogelijkheid te hebben om geconstateerde afwijkingen bedrijfsspecifiek te onderbouwen en niet direct geconfronteerd te worden met aanzeggingen tot boetes.

De afgelopen jaren zijn wijzigingen opgenomen in regelgeving om mestfraude te voorkomen zoals aangescherpte registratie van mestopslagen, invoering AGR/GPS voor export van vaste verwerkte mest en bemonstering van dikke fractie door een onafhankelijk monsternemer. Ondanks dat sommige regelgeving pas recent is ingevoerd, zijn de effecten in bijvoorbeeld analyse-uitslagen reeds zichtbaar.

2. Aanpak van sector en overheid: samen werken aan beter gedrag, betere sturing, verantwoording en regelgeving

De samenwerkende partijen in dit plan van aanpak zijn het unaniem eens: fraude moet aangepakt worden. Privaat worden daarvoor de nodige maatregelen voorgesteld. Aldus uitgewerkt in het Plan van Aanpak. Echter fraude aanpakken is niet iets wat de sector alleen kan. Het zal een samenspel moeten zijn met de overheid. In dit hoofdstuk zijn maatregelen uitgewerkt die we samen met de overheid op willen pakken. De maatregelen in het Plan van Aanpak moeten in samenhang gezien worden met de maatregelen die we samen met de overheid willen uitvoeren.

1. Verbetering van regelgeving

De mestwetgeving in Nederland is erg complex. Naast landelijke wetgeving, hebben we daarbij ook te maken met strikte kaders via EU wetgeving.

Het mestbeleid is een opeenstapeling van regels en voorwaarden waarbij alle schakels in de keten aangeven dat het mestbeleid ingewikkeld is qua borging, uitvoering en handhaving. In de evaluatie mestwetgeving, het onderdeel 'Belevingsonderzoek' komt dit ook uitgebreid aan de orde.

Analyse mest

Een deel van de primaire bedrijven in de praktijk constateert onverklaarbare variaties in analyses van vrachten (drijf-)mest. Oorzaken hiervoor zijn niet eenduidig aan te wijzen. Dit ondergraaft het draagvlak bij de primaire bedrijven, dat hierdoor in de praktijk problemen met de verantwoording van de mineralenbalans ondervindt. De bandbreedtes in analyse uitslagen zijn hoger dan de wettelijk toegestane 15%. Op dit moment lopen procedures bij het College van Beroep voor Bedrijfsleven (CBB) over de rechtmatigheid van boetes. De kern hiervan dat de huidige systematiek van verantwoording in de vorm van wegen en bemonsteren ertoe leidt dat mineralenbalansen niet sluitend zijn en ondernemers als gevolg hiervan worden beboet door de RVO. Het CBB houdt momenteel alle RVO-boetes op basis van verantwoordingsplicht aan, totdat zij hierover een uitspraak heeft gedaan. Een uitspraak wordt in tweede helft 2018 verwacht.

Administratie

De volgende maatregelen leiden tot verbetering:

- In de praktijk worden veehouders beboet die volgens de huidige systematiek van de mesthouding te weinig mineralen hebben afgevoerd.. Wij vragen de overheid niet te beboeten als hiervoor geen aannemelijke reden is. Veehouders die transparantie boekhouding voeren en verschillen aannemelijk kunnen maken, mogen niet beboet of vervolgd worden.

- Concrete oplossingen voor bovenstaande vraagpunten liggen in onze ogen in meer aanvullende collectieve en structurele mestverwerking met langjarige en 1 op 1 relaties tussen veehouder, vervoerder en mestverwerker (en/of eindgebruiker): de systematiek van 'wegen en bemonsteren' als 'afrekenbaar instrument' komt dan in een ander kader te staan. De sector is verantwoordelijk voor langjarige mestaanvoorzekerheid, exploitatie en verkoop van eindproducten. De overheid zorgt voor een vlot vergunningenproces en mogelijkheid om mestproducten te benutten als kunstmestvervanger (circulaire economie).
- De machtigingen voor het invullen van mestadministraties voor derden en tekenen voor bonnen intrekken of machtigingen invoeren in het machtigingenregister van RVO, op deze wijze wordt de mestproducent of mestafnemer zelf directer verantwoordelijk en staat deze zelf als eerste aan de lat.
- Faciliteren van boer-boer transport (producent-afnemer) door vrijstellingen of simpelere verantwoording.

Borging van transport

De volgende maatregelen leiden tot verbetering:

- Op het VDM komt een verklaring dat de ondertekenaar (zowel voor mest producenten als transporteur als ontvanger) dat het document naar waarheid is ingevuld en dat hij/zij aansprakelijk is voor eventuele onvolkomenheden die vallen binnen zijn/ haar verantwoordelijkheid
- Geregistreerde gehalten en aantal vrachten (dikke fractie) mest naar het buitenland 1 op 1 koppelen aan de buitenlandse ontvangende partij.
- GPS volgsysteem introduceren i.c.m. 'piep op laad- en loslocatie'. Hierdoor wordt de afgelegde route inzichtelijk bij controles.
- Voor meer draagvlak in alle schakels: aanmeldtijdstip monsternemers voor transport van dikke fracties mogelijk tot drie uur van te voren. Bij export van verwerkte mest wordt de termijn voor de melding vooraf ook verkleind naar 3 uur. Dan kan NVWA sowieso ter plekke zijn als nodig is. Zeker bij 'volg-GPS' (veel wagens hebben al 'volg-GPS' optie om die kortere aanmeldtijdstip voor deze transporten te geven).

Betere mineralenboekhouding

De volgende maatregelen leiden tot verbetering:

- Er hebben diverse onderzoeken gelopen rondom het systeem van wegen en bemonsteren en alternatieven hiervoor (denk hierbij aan 'Spoor 2', diverse 'ringtesten' en het NIRS onderzoek). Nog steeds bestaat twijfel bij veehouders over de zuiverheid van het huidige systeem van wegen en bemonsteren. Dit zorgt voor grote onrust en problemen in de praktijk: 'de mestkelders zijn leeg, maar het bedrijf heeft op papier nog niet genoeg afgevoerd'. Ook worden er voorbeelden opgeworpen van vrachten mest die vervoerd worden waarbij de gehalten niet in lijn zijn met de verwachtingen. Wij willen samen met de overheid werken aan een oplossing van deze problematiek.
- Intrekken N ontheffing voor intermediairs. Alle schakels (producent mineralen, intermediair en afnemer) in binnenlandse markt moeten een aannemelijke mestboekhouding voeren voor N, P
- en volume met uitsluitend verklaarbare verliezen. Bewijslast ligt bij de betreffende schakel zelf en niet bij overheid. In controle en handhaving wordt hiermee rekening gehouden.
- Partijbemonstering voor één jaar opschorten voor binnenlandse afzet en export.

Goed grondgebruik stimuleren

Niet alle grondgebruikers in Nederland kunnen over 1 kam geschoren worden. Een groot deel van de bedrijven in de plantaardige sectoren heeft part nog deel aan fraude. Feit is wel dat Vakmanschap rondom bodemvruchtbaarheid en mineralenmanagement zou beloond moeten worden en dat samen met partners (overheden op diverse niveaus) gezocht kan en moet worden naar meer maatwerk.

Wij denken hierbij aan de volgende maatregelen:

- Maak met partners combinaties in monitoring van bodem en water i.r.t. bedrijfsvoering. (Naast producenten van mineralen hebben ook de grondgebruikers (deels producenten van mineralen met eigen grond in Nederland, deels plantentelers met grond in Nederland en deels grondgebruikers in het buitenland) een rol en verantwoordelijkheid in het systeem).
- Regio- dan wel bedrijfs- of zelfs perceel specifieke monitoring wordt via talloze trajecten al in gang gezet, denk hierbij aan:
 - Bodempaspoort
 - Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
 - Bestuursvereenkomst en aanpak 40 grondwaterbeschermingsgebieden 6e AP
 - Nitraatrichtlijn
 - Trajecten van diverse Waterschappen en Provincies rond (extra) waterkwaliteitsmonitoring.
- Creëer in wetgeving via maatwerk oplossingen voor plantentelers die aantoonbaar getroffen worden door het huidige beleid. Stikstofgebruiksnormen die ver onder het landbouwkundige optimum liggen of fosfaatgebruiksnormen die het op peil houden van de bodemvruchtbaarheid onmogelijk maken zijn onwenselijk. Goede landbouwpraktijk wordt onmogelijk. Ondernemers die het aantoonbaar goed doen (op basis van analyses van grond dan wel water en/of een Nutriëntenbalans) moeten hierin gefaciliteerd worden.
- Fraudeurs daarentegen dienen, ook door de NVWA, streng aangepakt te worden. Hierbij dient ook het feit dat tussen 1 januari en 15 mei de grond als het ware 'zwevende' is (er staat immers in deze periode nog nergens geregistreerd bij welk bedrijf deze grond feitelijk in gebruik is) te worden meegenomen.

Bij deze trajecten kunnen specifieke activiteiten en kwaliteitsparameters meegenomen en vastgelegd worden, als voorbeeld:

- Bemestingsplan
- Gebruik KLW Melkveehouderij en Nutriëntenbalans Akkerbouw
- Analyse optimale gewasopbrengsten en codes goede landbouw- en bodempraktijk
- N-mineraal in najaar meten dan wel peilbuizen bij drainage
- Berekend N en P bodemoverschot
- Voorwaarden pacht en andere vormen van ingebruikname van grond
- Bouwplan, gewasrotatie en opbrengsten
- Ontwikkeling organische stofgehalte

2. Inzet op mestverwerking

Mest is een waardevolle grondstof met een cruciale rol in een circulaire economie. Als verbinder tussen dierlijke en plantaardige productie. Vanuit sectoren wordt ingezet op het realiseren van grootschalige mestverwerking. Via deelcollectieven van veehouders wordt beoogd om meer invloed en zeggenschap te realiseren in mestverwerkingsinitiatieven. Extra mestverwerkingscapaciteit zou de druk op de mestmarkt kunnen verlagen, met als doel dat mestafzet voor veehouders goedkoper wordt en fraudeprikkel afnemen. Daarnaast zijn grote volumes die centraal verwerkt worden makkelijker te controleren. Een mestverwerkingsketen bestaat uit korte lijnen, met duidelijke samenwerkingsafspraken en contracten. Iedere ketenschakel heeft daarin zijn eigen verantwoordelijkheid en elkaar aanspreken gebeurt dan als vanzelf. Samen met de overheid willen we:

- Vergunningverlening voor grootschalige mestverwerking versnellen.
- Dunne fractie varkensmest een plek geven binnen derogatie 2018 en verder.
- Erkenning voor mineralenconcentraten als vervanger van kunstmest.

3. Verbeteren data-analyse en datadelen door RVO en NVWA

Tijdens de in oktober 2017 gehouden Mest Hackathon is aangetoond dat het visueel in beeld brengen van meststromen en mestbalansen een krachtig instrument is voor het versnellen en verbeteren van de controle- en handhavingsmogelijkheden. De inzet van dit GIS-gebaseerde instrumentarium in combinatie met praktijkkennis over de mestketen moet met kracht worden doorgezet en daarvoor moet ook meer capaciteit vrijgemaakt worden.

De controle en handhaving kan verder versterkt worden door een beter samenwerking en kennisdeling tussen RVO, Omgevingsdiensten, Politie, Waterschappen en NVWA.